

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ
της 19ης Ιανουαρίου 1999 *

Στην υπόθεση C-348/96,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Αρείου Πάγου προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου κατά

Donatella Calfa,

η έκδοση προδικαστικής απόφασεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 7, 8, παράγραφοι 1 και 2, 8 Α, παράγραφος 1, 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και κάθε κοινοτικής οδηγίας που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

συγκείμενο από τους G. C. Rodríguez Iglesias, Πρόεδρο, P. J. G. Kapteyn και P. Jann, προέδρους τμήματος, C. Gulmann, J. L. Murray, D. A. O. Edward, H. Ragnemalm (εισηγητή), L. Sevón, M. Wathelet, R. Schintgen και K. M. Ιωάννου, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola
γραμματέας: H. von Holstein, βοηθός γραμματέας,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ελληνική.

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

- η D. Calfa, εκπροσωπούμενη από τον Δημοσθένη Σκανδάλη, δικηγόρο Αθηνών,
- η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τον Claude Chavance, γραμματέα εξωτερικών υποθέσεων στην ίδια διεύθυνση,
- η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Adriaan Bos, νομικό σύμβουλο στο Υπουργείο Εξωτερικών,
- η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη Stephanie Ridley, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τους Stephen Richards και Mark Shaw, barristers,
- η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τη Μαρία Πατακιά, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις της Ελληνικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από την Ιωάννα Γαλάνη-Μαραγκουδάκη, βοηθό ειδικό νομικό σύμβουλο στην ειδική νομική υπηρεσία Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, και τη Σταματίνα Βώδινα, ειδική επιστημονική συνεργάτιδα στην ίδια υπηρεσία, της Γαλλικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Claude Chavance, της Ολλανδικής Κυβερνήσεως, εκπροσωπούμενης από τον Marc Fierstra, αναπληρωτή νομικό σύμβουλο του Υπουργείου Εξωτερικών, της

Κυβερνήσεως του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενης από τον Philip Sales, barrister, και της Επιτροπής, εκπροσωπούμενης από τη Μαρία Πατακιά, κατά τη συνεδρίαση της 13ης Ιανουαρίου 1998,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 17ης Φεβρουαρίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1996, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Οκτωβρίου 1996, ο Άρειος Πάγος υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 7, 8, παράγραφοι 1 και 2, 8 Α, παράγραφος 1, 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΚ, καθώς και κάθε κοινοτικής οδηγίας που αφορά την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, προκειμένου να κρίνει κατά πόσον συμβιβάζεται με τις διατάξεις αυτές ο ελληνικός νόμος που προβλέπει την ισόβια απέλαση υπηκόων των άλλων κρατών μελών που έχουν καταδικαστεί εντός της επικράτειας αυτής για ορισμένες παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών.
- 2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκλυψαν στο πλαίσιο της ποινικής δίκης που εκκρεμεί κατά της D. Calfa, η οποία κηρύχθηκε ένοχη παραβάσεως του νόμου περί ναρκωτικών και καταδικάστηκε σε ποινή φυλακίσεως τριών μηνών, ενώ επιπλέον διατάχθηκε ως παρεπόμενη ποινή η ισόβια απέλασή της από την ελληνική επικράτεια.

Η κοινοτική ρύθμιση

- 3 Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 16), ορίζει τα εξής:

«Οι διατάξεις της παρούσης οδηγίας ισχύουν για τους υπηκόους ενός κράτους μέλους, οι οποίοι διαμένουν ή μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος της Κοινότητας, είτε προκειμένου να ασκήσουν μισθωτή ή μη μισθωτή δραστηριότητα είτε προκειμένου να αποδεχθούν υπηρεσίες.»

- 4 Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας ορίζει τα εξής:

«1. Τα μέτρα δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου που αφορούν.

2. Προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν δύνανται καθ' εαυτές να αιτιολογήσουν την λήψη παρόμοιων μέτρων.

(...)»

Η εθνική ρύθμιση

- 5 Κατά το άρθρο 12, παράγραφος 1, του ελληνικού νόμου 1729/1987 περί ναρκωτικών, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 14 του νόμου 2161/1993, όποιος για δική του αποκλειστικά χρήση προμηθεύεται ή κατέχει με οποιονδήποτε τρόπο ναρκωτικά σε ποσότητα που αποδεδειγμένα εξυπηρετεί αποκλειστικά δικές του ανάγκες ή χρησιμοποιεί τις ουσίες αυτές τιμωρείται με φυλάκιση. Η ίδια ποινή επιβάλλεται και σε όποιον καλλιεργεί φυτά κάνναβης σε αριθμό ή έκταση που δικαιολογούνται μόνο για δική του αποκλειστικά χρήση.
- 6 Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του νόμου 1729/1987, το οποίο φέρει τον τίτλο «Περιορισμοί διαμονής», ορίζει ότι, σε κάθε περίπτωση καταδίκης σε ποινή κάθειρξης για παράβαση του νόμου αυτού, το δικαστήριο, αν κρίνει ότι η διαμονή του καταδικασμένου σε ορισμένους τόπους θα είναι βλαπτική, είτε για τον ίδιο είτε για το κοινωνικό περιβάλλον, μπορεί να διατάξει την απαγόρευση της διαμονής του στους τόπους αυτούς για χρονικό διάστημα ενός μέχρι πέντε ετών.
- 7 Κατά το άρθρο 17, παράγραφος 2, του ίδιου νόμου, για τους αλλοδαπούς ενήλικους ή ανήλικους που καταδικάζονται για παράβαση του νόμου αυτού, το δικαστήριο διατάσσει την ισόβια απέλασή τους από τη χώρα, εκτός εάν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι, ιδίως οικογενειακοί, που δικαιολογούν την παραμονή στη χώρα, οπότε ισχύουν και γι' αυτούς οι ρυθμίσεις της παραγράφου 1 του άρθρου αυτού. Για την εκτέλεση και τη διακοπή της απέλασης εφαρμόζεται το άρθρο 74 του ελληνικού Ποινικού Κώδικα.
- 8 Κατά το άρθρο 74 του εν λόγω κώδικα, οι απελαθέντες αλλοδαποί μπορούν να επιστρέψουν στη χώρα μόνο μετά την πάροδο τριετίας από της απελάσεως και εφόσον ο Υπουργός Δικαιοσύνης επιτρέψει την επιστροφή τους.

- 9 Από τον συνδυασμό όλων των πιο πάνω διατάξεων προκύπτει ότι, αν αλλοδαπός καταδικασθεί για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών και δεν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι, ιδίως οικογενειακοί, για την παραμονή του στη χώρα, το δικαστήριο που τον καταδίκασε οφείλει να διατάξει την ισόβια απέλασή του, οπότε δεν θα μπορεί να επιστρέψει στη χώρα παρά μόνο μετά την πάροδο τριετίας και κατόπιν αποφάσεως εμπίπτουσας στη διακριτική ευχέρεια του Υπουργού Δικαιοσύνης.
- 10 Αντιθέτως, για τους Έλληνες υπηκόους, οι οποίοι δεν υπόκεινται σε απέλαση, προβλέπεται απαγόρευση διαμονής σε ορισμένους τόπους της επικράτειας, εφόσον έχουν καταδικαστεί, βάσει του νόμου 1729/1987, σε ποινή καθειρήξεως, που επιβάλλεται κυρίως σε περίπτωση εμπορίας ναρκωτικών. Η απαγόρευση αυτή είναι πάντως δυνητική και δεν μπορεί να επιβληθεί για περισσότερο από πέντε χρόνια.

Τα περιστατικά της υποθέσεως της κύριας δίκης

- 11 Η D. Calfa, Ιταλίδα υπήκοος, κατηγορήθηκε για κατοχή και χρήση απαγορευμένων ναρκωτικών ουσιών κατά τη διαμονή της ως τουρίστριας στην Κρήτη. Το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Ηρακλείου την κήρυξε ένοχη παραβάσεως του νόμου περί ναρκωτικών, την καταδίκασε σε ποινή φυλακίσεως τριών μηνών και διέταξε την ισόβια απέλασή της από την ελληνική επικράτεια.
- 12 Στις 25 Σεπτεμβρίου 1995 η D. Calfa άσκησε ενώπιον του Αρείου Πάγου αναίρεση κατά της αποφάσεως του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Ηρακλείου, όσον αφορά μόνον το κεφάλαιο περί της ισόβιας απελάσεώς της από την ελληνική επικράτεια, ισχυριζόμενη κυρίως ότι οι διατάξεις περί ευρωπαϊκής ιθαγενείας, και ειδικότερα τα άρθρα 8 και 8 Α της Συνθήκης, καθώς και οι διατάξεις του άρθρου 59 της Συνθήκης περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών, δεν επιτρέπουν σε κράτος

μέλος να λάβει το μέτρο της ισόβιας απελάσεως κατά υπηκόου άλλου κράτους μέλους, όταν ανάλογο μέτρο δεν εφαρμόζεται επί των Ελλήνων υπηκόων.

Τα προδικαστικά ερωτήματα

- 13 Ο Άρειος Πάγος, κρίνοντας ότι στην εκκρεμή ενώπιόν του υπόθεση τίθεται το ζήτημα κατά πόσον οι εφαρμοστέες διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας συμβιβάζονται με το κοινοτικό δίκαιο, ανέστειλε τη διαδικασία και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα εξής δύο προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αν συμβιβάζεται με την έννοια των διατάξεων του κοινοτικού δικαίου που αναφέρονται στο σκεπτικό και ειδικότερα με τις διατάξεις των άρθρων 8, παρ. 1 και 2, 8 Α, παρ. 1, 48, 52 και 59 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας και τις διατάξεις των σχετικών οδηγιών που αναφέρονται στο ίδιο σκεπτικό ή με άλλες συναφείς διατάξεις κοινοτικού δικαίου που αναφέρονται στην ελευθερία κίνησης προσώπων και υπηρεσιών καθώς και με την κοινοτική αρχή της ισότητας που απορρέει από το άρθρο 7 της Συνθήκης μια διάταξη εθνικού νόμου, η οποία υποχρεώνει τον εθνικό δικαστή — εκτός αν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι και ιδίως οικογενειακοί — να διατάξει την ισόβια απέλαση υπηκόου άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας, που δικαιολογούνται από μόνο το γεγονός ότι ο υπήκοος του άλλου κράτους μέλους διέπραξε στη χώρα υποδοχής όπου βρισκόταν νομίμως για τη λήψη τουριστικών υπηρεσιών τα πλημμελήματα της προμήθειας ναρκωτικών ουσιών για δική του αποκλειστικώς χρήση και της χρήσης ναρκωτικών ουσιών, όταν αυτή η απέλαση συνεπάγεται νόμιμη αδυναμία του δράστη για την επάνοδό του στη χώρα — δυνάμενη να επιτραπεί μετά τριετία με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης κατά την κρίση του — για την άσκηση των προβλεπόμενων δραστηριοτήτων από τις παραπάνω διατάξεις κοινοτικού δικαίου και όταν για τον δράστη υπήκοο του κράτους της υποδοχής προβλέπεται η επιβολή της ίδιας ποινής φυλάκισης,

όχι όμως και άλλου αναλόγου μέτρου, όπως ο περιορισμός της διαμονής του, που επιβάλλεται σε αυτόν μόνο αν επιβληθεί η κακουργηματική ποινή κάθειρξης, που προβλέπεται ιδίως για την εμπορία ναρκωτικών ουσιών και μόνον δυνητικά.

- 2) Αν, σε περίπτωση που συμβιβάζεται κατ' αρχήν με τις παραπάνω διατάξεις κοινοτικού δικαίου η απέλαση του υπηκόου άλλου κράτους μέλους από το κράτος υποδοχής, βάσει μιας τέτοιας εθνικής διάταξης (ανωτ. αρ. 1), που, σε σχέση με την απέλαση, δεν αφήνει στο δικαστήριο διακριτική ευχέρεια, άλλη από εκείνη των σπουδαίων λόγων, ιδίως οικογενειακών, που δικαιολογούν την παραμονή του στη χώρα υποδοχής, μπορεί ένα τέτοιο μέτρο να θεωρηθεί ότι προσκρούει στην κοινοτική αρχή της αναλογικότητας, είναι δηλαδή δυσανάλογο με την βαρύτητα των παραπάνω (αριθ. 1) πράξεών του, ενόψει του ότι αυτές έχουν κατά τον εθνικό νόμο το χαρακτήρα πλημμελήματος και τιμωρούνται όπως αναφέρεται στο σκεπτικό [της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου], η δε απέλαση που διατάσσει το εθνικό δικαστήριο προβλέπεται ισόβια, με δυνητική εξουσία του Υπουργού Δικαιοσύνης να επιτρέψει, μετά την πάροδο τριετίας, την επάνοδο του δράστη που απελάθηκε στη χώρα υποδοχής.»
- 14 Το εθνικό δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν αντιβαίνει προς τα άρθρα 8, παράγραφοι 1 και 2, 8 Α, παράγραφος 1, 48, 52 και 59, καθώς και προς την οδηγία 64/221, η ρύθμιση που επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο, προβλέποντας ορισμένες μόνον εξαιρέσεις για οικογενειακούς ιδίως λόγους, την υποχρέωση να διατάσσει την ισόβια απέλαση από την εθνική επικράτεια των υπηκόων των άλλων κρατών μελών που έχουν καταδικαστεί εντός της επικράτειας αυτής για τα πλημμελήματα της προμήθειας ή της κατοχής ναρκωτικών ουσιών για προσωπική χρήση.
- 15 Το ερώτημα πρέπει κατ' αρχάς να εξεταστεί από την άποψη των κοινοτικών κανόνων περί ελεύθερης παροχής υπηρεσιών.
- 16 Πρέπει εκ προοιμίου να υπενθυμιστεί ότι η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, που καθιερώθηκε με το άρθρο 59 της Συνθήκης και αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις αρχές της, περιλαμβάνει την ελευθερία των αποδεκτών των υπηρεσιών να μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος για να αποδέχονται την υπηρεσία, χωρίς να

εμποδίζονται από περιορισμούς, και ότι οι τουρίστες πρέπει να θεωρούνται ως αποδέκτες υπηρεσιών (απόφαση της 2ας Φεβρουαρίου 1989, 186/87, Cowan, Συλλογή 1989, σ. 195, σκέψη 15).

- 17 Πρέπει επίσης να υπενθυμιστεί ότι, ναι μεν η ποινική νομοθεσία εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, η νομολογία όμως δέχεται παγίως ότι το κοινοτικό δίκαιο επιβάλλει περιορισμούς στην αρμοδιότητα αυτή, καθόσον η νομοθεσία αυτή δεν μπορεί να περιορίζει τις θεμελιώδεις ελευθερίες που διασφαλίζει το κοινοτικό δίκαιο (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Cowan, σκέψη 19).
- 18 Εν προκειμένω, η ποινή της ισόβιας απελάσεως, η οποία επιβάλλεται στους υπηκόους των άλλων κρατών μελών σε περίπτωση καταδίκης τους για αγορά ή κατοχή ναρκωτικών ουσιών για προσωπική τους χρήση, συνιστά προφανώς εμπόδιο στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών την οποία αναγνωρίζει το άρθρο 59 της Συνθήκης, αφού αποτελεί άρνηση ακριβώς της ελευθερίας αυτής. Το ίδιο θα ίσχυε και για τις άλλες θεμελιώδεις ελευθερίες που διακηρύσσονται στα άρθρα 48 και 52 της Συνθήκης και μνημονεύονται από το αιτούν δικαστήριο.
- 19 Επιβάλλεται πάντως να εξεταστεί αν η εν λόγω ποινή δικαιολογείται βάσει της εξαιρέσεως περί δημοσίας τάξεως, η οποία προβλέπεται, μεταξύ άλλων εξαιρέσεων, στο άρθρο 56 της Συνθήκης και την οποία επικαλείται το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος.
- 20 Το άρθρο 56 της Συνθήκης επιτρέπει, πράγματι, στα κράτη μέλη να λαμβάνουν έναντι των υπηκόων των άλλων κρατών μελών, για λόγους ιδίως δημοσίας τάξεως, μέτρα που δεν μπορούν να εφαρμόσουν στους υπηκόους τους, αφού, όσον αφορά τους υπηκόους τους, δεν έχουν την εξουσία να τους απομακρύνουν από την εθνική επικράτεια ή να τους απαγορεύσουν την είσοδο (βλ. αποφάσεις της 4ης Δεκεμβρίου 1974, 41/74, Van Duyn, Συλλογή τόμος 1974, σ. 537, σκέψεις 22 και 23, της 18ης Μαΐου 1982, 115/81 και 116/81, Adoui και Cornuaille, Συλλογή 1982, σ. 1665, σκέψη 7, και της 17ης Ιουνίου 1997, C-65/95 και C-111/95, Shingara και Radiom, Συλλογή 1997, σ. I-3343, σκέψη 28).

- 21 Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου, προϋπόθεση για την επίκληση της έννοιας της δημοσίας τάξεως είναι η ύπαρξη πραγματικής και αρκετά σοβαρής απειλής κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας (βλ. απόφαση της 27ης Οκτωβρίου 1977, 30/77, Bouchereau, Συλλογή τόμος 1977, σ. 617, σκέψη 35).
- 22 Επισημαίνεται συναφώς ότι ένα κράτος μέλος μπορεί να θεωρήσει ότι η χρήση ναρκωτικών συνιστά κίνδυνο για την κοινωνία δικαιολογούντα τη λήψη μέτρων κατά των αλλοδαπών που παραβαίνουν τη νομοθεσία περί ναρκωτικών ουσιών, προκειμένου να διαφυλαχθεί η δημόσια τάξη.
- 23 Υπενθυμίζεται πάντως ότι η σχετική με τη δημόσια τάξη εξαίρεση, όπως και όλες οι παρεκκλίσεις από τις θεμελιώδεις αρχές της Συνθήκης, πρέπει να ερμηνεύεται στενά.
- 24 Από την άποψη αυτή, η οδηγία 64/221, της οποίας το άρθρο 1, παράγραφος 1, υπενθυμίζεται ότι αφορά, μεταξύ άλλων, τους υπηκόους ενός κράτους μέλους οι οποίοι μεταβαίνουν σε άλλο κράτος μέλος προκειμένου να αποδεχθούν υπηρεσίες, επιβάλλει ορισμένα όρια στο δικαίωμα των κρατών μελών να απελαύνουν τους αλλοδαπούς για λόγους δημοσίας τάξεως. Το άρθρο 3 της ίδιας οδηγίας ορίζει ότι τα μέτρα δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας που επιβάλλουν περιορισμούς στη διαμονή των υπηκόων των άλλων κρατών μελών πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στην προσωπική συμπεριφορά του ατόμου που αφορούν. Επιπλέον, οι ενδεχόμενες προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν μπορούν καθ' εαυτές να αιτιολογήσουν τη λήψη τέτοιων μέτρων. Κατά συνέπεια, η ύπαρξη ποινικής καταδίκης δεν μπορεί να γίνει δεκτή ως αιτιολογία παρά μόνον αν από τις περιστάσεις που οδήγησαν στην καταδίκη αυτή προκύπτει η ύπαρξη ατομικής συμπεριφοράς που συνιστά ενεστώςα απειλή κατά της δημοσίας τάξεως (προπαρατεθείσα απόφαση Bouchereau, σκέψη 28).
- 25 Κατά συνέπεια, δεν επιτρέπεται η ατέλαση κοινοτικού υπηκόου, όπως είναι η D. Calfa, παρά μόνον αν, πέραν του ότι έχει παραβεί τον νόμο περί ναρκωτικών,

η ατομική συμπεριφορά του δημιουργεί πραγματική και αρκετά σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας.

- 26 Υπενθυμίζεται όμως ότι η επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία επιβάλλει την ισόβια απέλαση από την εθνική επικράτεια των υπηκόων των άλλων κρατών μελών που έχουν καταδικαστεί εντός της επικράτειας αυτής για παράβαση του νόμου περί ναρκωτικών, εκτός εάν συντρέχουν σπουδαίοι λόγοι, ιδίως οικογενειακοί, που δικαιολογούν την παραμονή στη χώρα. Η ποινή αυτή μπορεί να αρθεί μόνον εφόσον εκδοθεί, μετά την πάροδο τριετίας, απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, η λήψη της οποίας απόκειται στη διακριτική του ευχέρεια.
- 27 Υπό τις συνθήκες αυτές, διαπιστώνεται ότι η ισόβια απέλαση διατάσσεται αυτόματως κατόπιν της ποινικής καταδίκης, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ούτε η ατομική συμπεριφορά του δράστη της παραβάσεως ούτε ο εντεύθεν κίνδυνος για τη δημόσια τάξη.
- 28 Κατά συνέπεια, δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις εφαρμογής της σχετικής με τη δημόσια τάξη εξαιρέσεως, όπως προβλέπονται από την οδηγία 64/221 και έχουν ερμηνευθεί από το Δικαστήριο, και δεν επιτρέπεται η επίκληση της σχετικής με τη δημόσια τάξη εξαιρέσεως προς αιτιολόγηση της επιβολής περιορισμού στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών, όπως είναι ο απορρέων από την επίμαχη στην κύρια δίκη νομοθεσία περιορισμός.
- 29 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στα προδικαστικά ερωτήματα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι αντιβαίνει προς τα άρθρα 48, 52 και 59 της Συνθήκης και προς το άρθρο 3 της οδηγίας 64/221 η νομοθεσία που επιβάλλει στο εθνικό δικαστήριο, προβλέποντας ορισμένες μόνον εξαιρέσεις για οικογενειακούς ιδίως λόγους, την υποχρέωση να διατάσσει την ισόβια απέλαση από την εθνική επικράτεια των υπηκόων των άλλων κρατών μελών που έχουν καταδικαστεί για τα πλημμελήματα της προμήθειας ή της κατοχής ναρκωτικών ουσιών για προσωπική χρήση.

- 30 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο δεν χρειάζεται να αποφανθεί επί του ζητήματος κατά πόσον μια νομοθεσία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη συμβιβάζεται με τα άρθρα 8 και 8 Α της Συνθήκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 31 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Ελληνική, η Γαλλική και η Ολλανδική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ,

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με απόφαση της 27ης Σεπτεμβρίου 1996 ο Άρειος Πάγος, αποφαινεται:

Αντιβαίνει προς τα άρθρα 48, 52 και 59 της Συνθήκης ΕΚ και προς το άρθρο 3 της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας, η νομοθεσία που επιβάλλει στο εθνικό δικα-

στήριο, προβλέποντας ορισμένες μόνον εξαιρέσεις για οικογενειακούς ιδίως λόγους, την υποχρέωση να διατάσσει την ισόβια απέλαση από την εθνική επικράτεια των υπηκόων των άλλων κρατών μελών που έχουν καταδικαστεί για τα πλημμελήματα της προμήθειας ή της κατοχής ναρκωτικών ουσιών για προσωπική χρήση.

Rodríguez Iglesias

Kapteyn

Jann

Gulmann

Murray

Edward

Ragnemalm

Sevón

Wathelet

Schintgen

Ιωάννου

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 19 Ιανουαρίου 1999.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

R. Grass

G. C. Rodríguez Iglesias